

Het debat van de vaste Kamercommissie Onderwijs op 13 september 2023 stond geheel in het teken van het mbo. Het debat verliep in een goede sfeer en was inhoudelijk. Veel aandacht voor burgerschap, basisvaardigheden, vsv, gelijkwaardigheid voor het mbo en medezeggenschap. De minister ziet een waaier komen in onderzoek en wil hij het mbo daar ook die volwaardige rol geven.

Input politieke partijen over burgerschap

SP

De SP onderschrijft het belang van burgerschap op het mbo zodat mbo'ers ook meer politiek betrokken worden. Ze zijn het niet eens met het voorstel van de minister om geen instellingsexamen door te voeren. Zij gaan nog een stapje verder en pleiten voor centrale examinering. Dat past beter bij het karakter van het mbo. Voor professionalisering van docenten wordt veel geld gereserveerd maar onduidelijk wat dat oplevert. Ze zijn voor een vakbevoegdheid burgerschap en seksuele diversiteit moet onderdeel worden van het programma.

VVD

Voor burgerschap geldt slechts een inspanningsverplichting, er wordt niets getoetst. Maar we willen jongeren voorbereiden op hun plek in de samenleving. Daarom moet burgerschap professioneler aangepakt worden. De VVD is voor centrale examinering van burgerschap dat moet worden meegenomen in de zak-slaagregeling.

D66

Nederlandse jongeren bungelen onderaan de Europese lijst als het gaat om politieke betrokkenheid. Onderwijs over democratie en rechtstaat is van belang, daarom is het goed om hier werk van te maken. Wat zijn de denkrichtingen van de minister over het advies van de Expertgroep Burgerschap dat alleen bevoegde docenten burgerschap geven. Het advies van de Expertgroep Burgerschap om een instellingsexamen in te stellen neemt de minister voorlopig niet over. De scholen krijgen drie jaar de tijd om te laten zien dat ze dat kunnen. Wat is de motivatie om af te wijken van het advies en hoe ziet de monitor eruit?

GL en PvdA

De studenten geven burgerschap een 5,8 (JOB enquête). Voor burgerschap zijn goed opgeleide docenten burgerschap nodig. Er is te weinig scholing, hoe zorg je dat docenten dit toch gaan doen? Seksuele en genderdiversiteit is onderdeel van burgerschap: hoe staat het daarmee?

BBB

Pleidooi voor bevoegde docenten in het mbo. Er zijn basiseisen voor kennisoverdracht. Een uitgebreide profielschets is wat anders. Is het mogelijk om onderwijs in burgerschap op peil te brengen als scholen nadrukkelijker in teamverband kunnen denken?

PVV

Geen specifieke inbreng op burgerschap.

CDA

Eens met de lijn van de minister dat de school een minisamenleving is. CDA stelt voor een onderscheid te maken tussen de curriculaire opdracht en een wettelijke pedagogische opdracht van de school. Examinering van burgerschap is zinvol en nodig. Het instellingsexamen is een tussenweg tot het centrale examen en de vrije ruimte voor scholen.

MBO-debat

Basisvaardigheden en medezeggenschap studenten | 13.09.23

Beantwoording minister over burgerschap

De Expertgroep Burgerschap heeft advies uitgebracht. Daar hoort focus bij, teveel zaken vallen nu onder burgerschap. Lesgeven over de democratische rechtstaat is belangrijk en moet aansluiten bij de belevingswereld van studenten. Daarvan zijn al veel mooie en goede voorbeelden.

Burgerschapslessen die ontwikkeld zijn gecombineerd met Nederlandse taal en verkiezingsdebatten. Scholen gaan op een zinvolle manier om met burgerschap.

Het burgerschapsonderwijs expliciteren, betekent herkenbaarheid voor democratische waarden. Nieuwe kwalificatie eisen invoeren, verplicht scholen die te ontwikkelen en te behandelen. Het geeft de Inspectie handvatten om toezicht te houden. Bijna alle adviezen van de Expertgroep Burgerschap zijn overgenomen behalve de invoering van het instellingsexamen. Dat wordt hij voorlopig achter de hand gehouden. Voor nu is het belangrijk om inhoud te geven aan het onderwijs. Bij burgerschap doen studenten vaardigheden op, het is van belang dat er voor iedere student een portfolio wordt bijgehouden als een verzameling van bewijsstukken. Aan het eind van de opleiding wordt bekeken of het portfolio voldoende gevuld is. Als de onderwijskwaliteit in drie jaar niet structureel verbeterd komt de verplichting voor een instellingsexamen alsnog. Verder is seksuele diversiteit onderdeel van de nieuwe kwalificatie eisen en krijgen scholen de opdracht om kwaliteiten als gelijkwaardigheid onder de aandacht te brengen.

In de beantwoording over examinering van basisvaardigheden wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds taal en rekenen en burgerschap anderzijds. Burgerschap is niet in multiplechoice vragen te beantwoorden. Bij burgerschap gaat het om de ontwikkeling, de waarden worden overgebracht zijn heel complex. Hoe examineer je dat? Eerste prioriteit is om aan burgerschap aandacht te besteden, de kwaliteit te verhogen en dat scholen daaraan op een eigen manier invulling geven. Of er dan nog een instellingsexamen moet komen is de vraag.

In de wet wordt scherp vastgelegd waaraan scholen moeten voldoen. Vanuit het belang dat studenten op het juiste niveau les krijgen. Een lat waar scholen overheen moeten springen is te gemakkelijk. Focus liever op wat er bij scholen gebeurt, wat wordt er aangeboden?

Vooruitblik vanuit politieke partijen (betreft alle onderwerpen van het debat)

SP vraagt een tweeminuten debat aan over de groenpluk.

PVV gaat een motie indienen over extra Nederlands na toelating in het mbo.

D66 gaat een motie indien over een trap voor medezeggenschap.

CDA kondigt aan bij de bespreking van het wetsvoorstel in de TK een motie in te dienen om het instellingsexamen burgerschap in te voeren.

Toezeggingen gedaan door Minister Dijkgraaf (betreft alle onderwerpen van het debat)

1. De minister verkent de mogelijkheden of reeds betaald lesgeld door mbo'ers kan worden gerestitueerd als zij vroegtijdig hun opleiding beëindigen en geeft hierover voor de zomer 2024 een terugkoppeling aan de Kamer.

2. In 2024 geeft de minister een concreter beeld over wat een realistisch tijdpad is voor het uitbreiden van de Subsidieregeling praktijkleren en uitbreiding subsidievoorwaarden naar Bonaire.

3. Het aanvalsplan vroegtijdig schoolverlaters (vsv) komt voor het verkiezingsreces (27 oktober 2023) naar de Kamer. In dit plan wordt onder meer ingegaan op de 'groenpluk', de aansluiting van het vso op het mbo en ook de rol van gemeenten.

MBO-debat

Basisvaardigheden en medezeggenschap studenten | 13.09.23

4. De externe verkenning praktijkonderzoek mbo wordt in het voorjaar 2024 naar de Kamer toegestuurd.
5. Begin 2024 komt de minister met een voorstel voor een bevoegdhedenstructuur basisvaardigheden mbo.
6. Begin 2024 stuurt de minister een voortgangsbrief basisvaardigheden waarin onder meer wordt opgenomen hoe het taalonderwijs beter kan aansluiten op de ontwikkeling van de mbo-student.
7. Begin 2024 stuurt de minister het adviesrapport van de expertgroep over herijking van de kwalificatie-eisen Nederlands in het mbo naar de Kamer inclusief de beleidsreactie.
8. Bij de indiening van het wetsvoorstel over burgerschap bij de Tweede Kamer, wordt door de regering ook gemotiveerd wat de aanvullende functie van een instellingsexamen kan zijn.